

Dosarul nr. 2ra-387/20

Prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Central (jud. V. Hudoba)

Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. Șt. Starciuc, L. Caraianu, G. Colev)

ÎNCHEIERE

13 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Pulucciu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale procuraturii,

împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a t ă:

La 29 martie 2017, Alexei Pulucciu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova solicitând încasarea de la bugetul de stat a sumei de 50000 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 200000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, compensarea cheltuielilor de judecată de către pârât.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 23 septembrie 2011 Procuratura mun. Comrat a pornit urmărirea penală pe faptul comiterii infracțiunii prevăzută de art. 252 alin. (2) lit. b) Cod penal. La 28 ianuarie 2014 a fost recunoscut în calitate de bănuț. La 21 februarie 2014, Procuratura mun. Comrat a pornit urmărirea penală pe faptul comiterii infracțiunii, prevăzută de art. 335 alin. (2) lit. b) al Codului penal. La 17 iunie 2014 a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 252 alin. (2) lit. b) și art. 335 alin. (1¹) Cod penal, fiindu-i înaintată învinuirea în acest sens. Totodată, a fost aplicată măsura preventivă sub formă de obligare de a nu părăsi țara. La 24 iunie 2014 i-a fost expediată copia rechizitoriului, iar dosarul penal a fost expediat pentru examinare în fond în instanța de judecată. Prin sentința din 16 iunie 2015 a Judecătoriei Comrat, menținută prin decizia din 31 mai 2016 a Curții de Apel Comrat, Alexei Pulucciu a fost achitat de comiterea infracțiunilor imputate în legătură cu lipsa în fapta acestuia a elementelor infracțiunii. Prin decizia din 17 ianuarie 2017 a Curții Supreme de Justiție a fost respinsă cererea de recurs depusă de procuror, ca neîntemeiată.

Reclamantul a afirmat că în legătură cu tragerea ilegală la răspunderea penală, în scopul asigurării apărării, a suportat cheltuieli pentru serviciile juridice ale

avocatului, atât la etapa urmăririi penale, cât și în cadrul procesului de judecată, mărimea totală de 50000 de lei. Respectiv cheltuielile judiciare urmează a fi încasate cu titlu de prejudiciul material, în conformitate cu prevederile art. 7 lit. e) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Totodată, a menționat că în rezultatul desfășurării ilegale a urmăririi penale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub forma declarație de a nu părăsi țara și tragerii ilegale la răspundere penală, i-au fost cauzate suferințe psihice considerabile, fiindu-i cauzat prejudiciu moral. Astfel, statul care în virtutea legii repară prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii, instanței de judecată și având în vedere că i-au fost încălcate drepturile lui nepatrimoniale (onoarea, demnitatea, inviolabilitatea personală), i-a fost cauzate suferințe psihice considerabile, este obligat să-i compenseze prejudiciul moral cauzat în forma stabilită de legislație, prin compensare în echivalent bănesc. La aprecierea importanței prejudiciului moral cauzat și la stabilirea mărării prejudiciului moral, a considerat necesar de a accentua următorii factori: gravitatea infracțiunilor de comiterea cărora acesta a fost învinuit, durata urmăririi penale și a procesului de judecată, rezonanța, pe care a primit-o în societate informația cu privire la învinuirea acestuia și consecințele acesteia, natura drepturilor personale încălcate și locul acestora în sistemul valorilor omenești, caracterul și gravitatea suferințelor psihologice. Infracțiunile imputate, după apartenența lor calificativă, se referă la categoria infracțiunilor mai puțin grave, ceea ce permite să fie apreciate ca considerabile din punct de vedere al survenirii consecințelor nefavorabile pentru persoana, trasă la răspundere pentru comiterea acestor infracțiuni. Aceste infracțiuni ca pedeapsă prevăd privațiunea de libertate, circumstanță, care urmează a fi apreciată drept pericol potențial real pentru libertate și inviolabilitatea personală.

Ceea ce ține de circumstanțele concrete a cazului examinat de tragere la răspundere penală, nivelul gravității considerabil se mărește prin tragerea la răspundere pentru comiterea a două infracțiuni, ceea ce mărește riscul de înăsprire a pedepsei, atât în plan cantitativ, cât și în plan calitativ. Astfel, a indicat că în calitate de circumstanță cu caracter negativ pentru el ca persoană trasă la răspundere penală, condamnarea atât pe art. 252 alin. (2) lit. b), cât și pe art. 335 alin. (1¹) Cod penal, în mod obligatoriu presupune cu titlu de pedeapsă complementară privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, ceea ce a constituit pentru acesta o anumită importanță și interes, deoarece ocupa funcția de conducător al întreprinderii. Durata totală a urmăririi penale și a procesului de judecată a început la 23 septembrie 2011 și s-a finalizat la 17 ianuarie 2017, ceea ce a constituit mai mult de 5 ani, perioada care urmează a fi considerată extrem de îndelungată. Din perioada îndelungată amintită, în legătură cu tragerea la răspundere penală, i-au fost aplicate măsurile preventive sub forma declarația de a nu părăsi țara, care au limitat considerabil drepturile, libertățile și interesele legale ale acestuia. Măsurile preventive alese au limitat considerabil nu numai libertatea de circulație, dar și au ruinat o mulțime de planuri personale, au împiedicat la realizarea drepturilor civile la muncă și la libera alegere a muncii. Pe lângă aceasta, prin interdicția la libera circulație au fost ruinate planurile sale profesionale și antreprenoriale, deoarece a fost privat de posibilitatea de a pleca peste hotare pentru gestionarea afacerilor corespunzătoare, inclusiv și în interesele serviciului,

soluționarea altor probleme profesionale, publice și personale. De rând cu măsurile preventive, în cadrul urmăririi penale i-au fost aplicate și măsuri de constrângere procesuale în particular, aducerea silită. Numai în perioada 27 martie 2014-16 iunie 2014, procurorul de trei ori a emis ordonanța de aducere silită, în timp ce s-a aflat inclusiv și în concediu medical.

De asemenea, a avut probleme și greutăți considerabile atât și în cadrul judecării cauzei penale în instanțele de judecată. În total în cauza penală pe parcursul perioadei de 2 ani de judecată au fost numite și desfășurate aproximativ 30 de ședințe de judecată. Pentru participarea la judecarea cauzei, pe lângă cheltuielile materiale și de timp pentru deplasare și participarea nemijlocită în ședințele de judecată, au fost necesare mijloace materiale, de muncă și alte eforturi, considerabile după volum și resurse de timp, legate de necesitatea exercitării a diverse activități pentru propria apărare de învinuirea ilegal înaintată. Acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, care s-au exprimat prin învinuirea publică a sa de comiterea infracțiunilor cu caracter economic și corupt, cu gradul suficient al probabilității au trezit la un șir de persoane apropiate față de acesta o atitudine negativă, coborându-i nivelul aprecierii sale sociale drept membru al societății; nivelul autoaprecierii interioare ale propriilor sale calități, locului său în familie, colectiv, societate; nivelul opiniei sociale formate despre calitățile sale personale și profesionale. În rezultatul acțiunilor ilicite din partea organelor indicate, a fost coborât statutul său social prin pierderea bunului nume și a reputației. Acțiunile ilicite care au rămas nepedepsite s-au reflectat asupra bunului său nume, respectului și a reputației, calităților morale, psihice, spirituale și altele, după care îl apreciază persoanele din jurul său și după care se apreciază el însuși. De asemenea, a fost coborâtă aprecierea socială a calităților sale personale (moral-psihice) ca cetățean și ca membru al societății, ceea ce a atras după sine coborârea aprecierii sale interioare a calităților sale proprii, locului său în familie, colectiv, societate. I-a fost lezată reputația, prin care se subînțelege opinia socială formată despre calitățile sale personale și profesionale. La stabilirea mărimii prejudiciului moral, urmează a fi luat în calcul și aspectul psihofiziologic al statutului său ca ales local în momentul comiterii acțiunilor ilicite mai sus indicate. Prejudiciul moral cauzat poartă un caracter nepatrimonial, care a atins lumea sa interioară și a tulburat componența sa psihologică. Tulburarea stării sale sufletești obișnuite s-a format în urma conștientizării faptului imposibilității de a înfrunta cu mijloacele de drept accesibile o astfel de samavolnicie din partea organelor de drept. La stabilirea cuantumului compensației, urmează a fi apreciată starea emoțională. Mărimea compensației prejudiciului moral depinde în mod direct de gradul de vinovăție al făptuitorului. Existența conștientizării, și respectiv, a intenției în acțiuni la încălcarea beneficiilor sale nemateriale a dus la mai multe emoții negative și la retrairi psihice mai puternice, a contribuit la pierderea caracterului moral, la întreruperea legăturilor sociale și de afacere, faptul pentru care a fost nevoit să depună eforturi suplimentare pentru normalizarea vieții ulterioare. Suferințele cauzate în urma influenței psihologice din afară, au adus la privarea posibilității de a-și realiza obișnuințele și dorințele sale, la înrăutățirea atât stării personale moral-psihologice, cât și a persoanelor apropiate și rudelor acestuia. Ca urmare a atentării ilicite, în mod conștient îndreptate spre discriminarea persoanei acestuia, înjosirea și pierderea reputației, i-au fost cauzate suferințe psihologice și estetice, gradul și gravitatea

căroră nu pot fi apreciate și exprimate printr-un echivalent bănesc sau printr-un alt echivalent material. Prin urmare, a suportat prejudiciul în domeniul primirii plăcerilor obișnuite omenești, au fost lezate drepturile și interesele atât personale, cât și omenești. Compensația bănească în mărime de 200000 de lei, în viziunea reclamantului, va fi un preț proporțional cu acele suferințe, lezări și neajunsuri, pe care acesta a fost nevoit de mai multe ori să le suporte în rezultatul comiterii acțiunilor ilicite.

Prin hotărârea din 30 ianuarie 2019 a Judecătorei Comrat, sediul Central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Pulucciu și s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Alexei Pulucciu suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu material, suma de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin aplicarea măsurii de reprimare, interdicția de nepărăsire a țării și tragerea ilegală la răspundere penală; în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat s-a respins apelul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova; s-a admis apelul declarat de Alexei Pulucciu, reprezentat de avocatul Nicolai Jecov; s-a modificat hotărârea din 30 ianuarie 2019 a Judecătorei Comrat, sediul Central în partea mărimii prejudiciului material și moral încasat, modificând cuantumul prejudiciului material încasat de la 10000 de lei la 50000 de lei și moral de la 10000 de lei la 25000 de lei; în rest hotărârea a fost menținută fără modificări.

Prin încheierea din 06 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție a fost considerat inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat.

La 02 ianuarie 2020, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d.44), Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat solicitând casarea deciziei instanței de apel, a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii de respingere a pretențiilor.

În motivarea recursului s-a invocat că în cadrul examinării cauzei civile s-a constatat că în perioada desfășurării procesului penal 23 noiembrie 2011-17 ianuarie 2017, reclamantul și-a păstrat funcția de director al SRL „Granița Boiu”, a fost ales în funcția de președinte al Consiliul sat. Congaz, a fost premiat cu premii și titluri de onoare. Astfel, tragerea la răspundere penală nu a influențat nici moral, nici material, drepturile sale nici în cadrul urmăririi penale și nici în cadrul dezbaterilor judiciare. Aplicarea măsurii de reprimare, obligația de nepărăsire a țării a fost doar pentru 30 de zile. Provoacă îndoieli suma prejudiciului material, deoarece nu a fost prezentat contractul de prestare a serviciilor juridice, iar bonul de plată a fost emis în cauza penală. Prejudiciul moral la fel nu a fost confirmat.

Copia recursului a fost expediată intimaților conform scrisorii de însoțire datate cu 28 ianuarie 2020 (Vol.II, f.d.46) și a fost recepționată de către intimați la 31 ianuarie 2020, conform avizelor de recepție (Vol.II, f.d.51-53).

La 06 februarie 2020, a fost înregistrată referința la cererea de recurs, din numele lui Alexei Pulucciu, reprezentat de avocatul Nicolai Jecov, exprimându-și poziția în favoarea respingerii recursului ca fiind neîntemeiat și declarat cu omiterea termenului, menținerea deciziei instanței de apel fără modificări (Vol.II, f.d.48-49).

Examinând temeiurile recursului declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al

Curtii Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. b) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434.

Art. 434 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă statuează că recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele cauzei rezultă că decizia instanței de apel a fost adoptată la 05 iunie 2019 și a fost expediată participanților la proces prin intermediul poștei la 08 iulie 2019 și a fost recepționată de către Procuratura Generală a Republicii Moldova la 15 iulie 2019, conform avizului de recepție (Vol.I, f.d.223).

Respectiv, decade argumentul recurentului inserat în textul recursului precum că decizia din 05 iunie 2019 a instanței de apel a parvenit la procuratură la 26 decembrie 2019 (Vol.II, f.d.41)

Pornind de la textul normei de drept procedural citate *supra*, din care se deduce expres că termenul de declarare a recursului este de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus cerere de recurs la 02 ianuarie 2020, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d.44).

Deși, din textul recursului se distinge că recurentul a luat cunoștință de decizia contestată la 26 decembrie 2019, Completul reiterează că decizia instanței de apel din 05 iunie 2019 a fost expediată prin intermediul poștei și a fost recepționată de către Procuratura Generală a Republicii Moldova la 15 iulie 2019, conform avizului de recepție (Vol.I, f.d.223). Respectiv, termenul de contestare de 2 luni prevăzut de art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, a început să curgă la 16 iulie 2019.

Subsidiar, Completul notează că decizia instanței de apel din 05 iunie 2019 a fost publicată la data de 05 iulie 2019 pe portalul instanței de judecată, care, la fel, putea servi o sursă de informare despre decizia instanței de apel.

Completul precizează că termenul de declarare a recursului în Secțiunea a 2-a este de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În această ordine de idei, Completul relevă că la caz depunerea cererii de recurs s-a realizat cu omiterea termenului legal, în situația în care urma să se intereseze de soarta dosarului. Or, părțile trebuie să ia măsuri în intervale rezonabile de timp pentru a afla despre progresul procedurilor judiciare despre care aceștia cunosc.

Mai mult, în cererea sa de recurs recurentul nu a explicat ce l-a împiedicat să ia cunoștință despre decizie mai devreme sau cel puțin nu a menționat dacă a încercat să afle despre progresul procedurilor judiciare.

Astfel, în situația relatată, având în vedere diligența părților de a urmări desfășurarea procesului, precum și obligația participanților la proces, în contextul prevederilor art. 56 alin. (3), art. 61 alin.(1) Cod de procedură civilă, de a se folosi cu bună-credință de drepturile lor procedurale, Completul conchide că recurentul a eludat obligația sa de a-și valorifica drepturile procedurale în termenul stabilit de legiuitor.

De altfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a relevat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea

drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

În fiecare caz, instanțele naționale trebuie să verifice dacă motivele privind extinderea termenului limită pentru recurs poate să justifice ingerința în principiul *res judicata*, în special dacă legislația națională nu limitează discreția fie în ceea ce privește timpul sau motivele pentru extinderea termenului limită (a se vedea Ponomaryov v. Ucraina, nr.3236 / 03, §§ 41, 3 aprilie 2008).

Or, în cauza Bodiș vs Republica Moldova, cererea nr. 7516/10, hotărârea din 18 iunie 2019, §§ 23-24, Curtea a considerat că prin admiterea recursului după scurgerea unei perioade considerabile de timp și în absența vreunei explicații plauzibile de ce nu a făcut-o mai devreme, a adus la zero tot procesul judiciar, care s-a finalizat cu o decizie definitivă și executorie și astfel a constituit *res judicata*. Astfel, Curtea Supremă de Justiție a încălcat principiul securității raporturilor juridice și a încălcat dreptul reclamantului la un proces echitabil în sensul Articolului 6 § 1 din Convenție, astfel a avut loc violarea Articolului 6 § 1 din Convenție (a se vedea Brumărescu vs Romania [GC], nr. 28342/95, §§ 61 și 62).

Adițional, Completul notează că în jurisprudența CtEDO, în cauzele față de Republica Moldova, s-a mai punctat că legislația moldovenească prevede un termen limită de adresare cu recurs până a deveni o decizie definitivă. Astfel, Curtea a constatat o violare atunci când autoritățile au admis un recurs depus după expirarea termenului de prescripție (Melnic c. Moldovei, §§ 41- 43; Istrate c. Moldovei, nr. 53773/00, §§ 53 - 55, 13 iunie 2006). În consecință, Curtea a constatat o violare a art. 6 § 1 CEDO în ceea ce privește principiul securității raporturilor juridice.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, or, recursul a fost declarat cu omiterea termenului prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 433 lit. b), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Galina Stratulat

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu